Val 22.

Statsminister Magdalena Andersson ombord på USS Kearsarge när det amerikanska stridsfartyget låg för ankar i Stockholm i juni.

Lina Lund: Ledmotivet för valrörelsen har varit ”Sverige först”

Om valrörelsen ska sammanfattas i bilder kan de föreställa en bensinpump, en dyster elräkning och en dyr korv.
Partiledarna blickade inåt medan vårt närområde brann.

KOMMENTAR. **LINA LUND, POLITIKREPORTER**

Det var ingen vanlig dag på jobbet. Statsministern log när hon kryssade mellan amerikanska stridsflygplan, helikoptrar, kulsprutor ombord på USS Kearsarge.

Det var början av juni och solen sken. Några veckor tidigare hade Sverige kastat 200 år av militär alliansfrihet överbord – och nu låg ett 257 meter långt amerikanskt stridsfartyg för ankar mitt i Stockholm. USA:s bredaxlade och väldekorerade försvarschef Mark Milley var också där.

Signalen var tydlig: läget är allvarligt. Bilderna blev bra.

Men det många minns av besöket är främst det inrikespolitiska debacle som utspelade sig ombord på den amerikanska bjässen.

Magdalena Andersson (S) visste vad hon gjorde när hon bjöd med C-ledaren Annie Lööf ombord. Det var en markering mot M-ledaren Ulf Kristerssons (M) vars ledarskap hon dömde ut i skarpa ordalag – hans parti ville fälla hennes justitieminister i riksdagen.

Det var startskottet på en valrörelse som inte har liknat någon annan – inte främst på grund av hur det har låtit utan vad som inte har sagts.

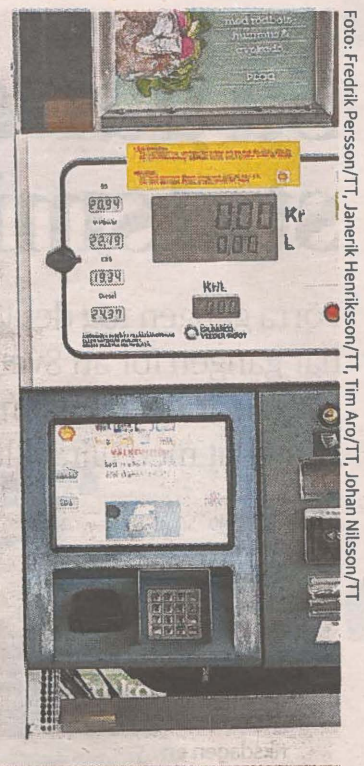
Under året har Sverige ansökt om att bli medlem i Nato. Riksdagen har gett grönt ljus åt vapenleveranser till Ukraina. Och om några månader tar vi över ordförandeklubban i EU.

Men sedan stridsfartyget bogserades ut genom Stockholms skärgård har den svenska debatten handlat om helt andra frågor.

Om valrörelsen ska sammanfattas i bilder kan

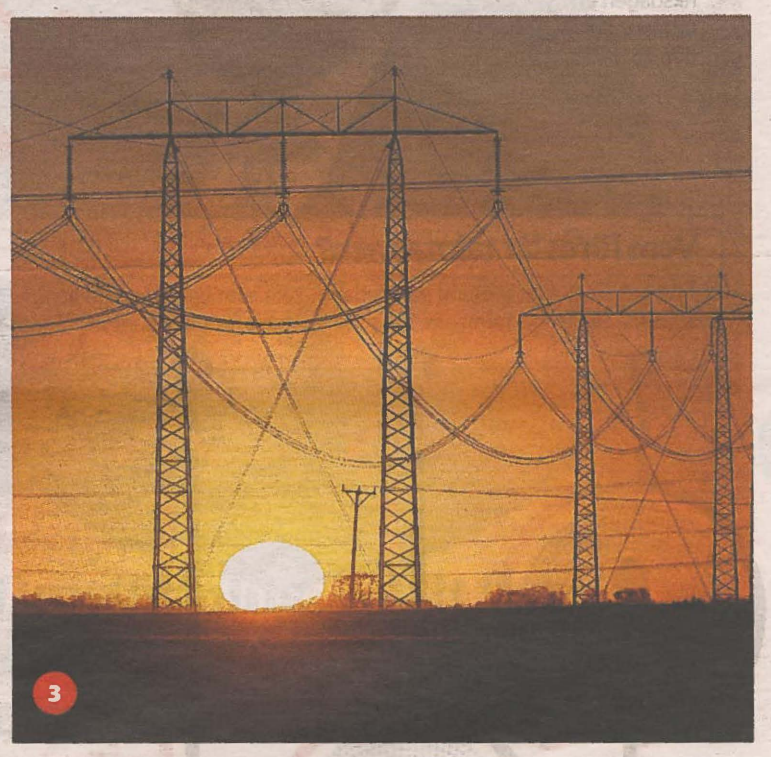

Foto: Fredrik Persson/TT, Janerik Henriksson/TT, Tim Aro/TT, Johan Nilsson/TT

de föreställa en bensinpump, en dyster elräkning eller en dyr korv.

Så vad kommer vi att minnas?

Att Ebba Busch (KD) viftade med en falukorv för att illustrera att matpriserna gått upp?

Hur S och M tävlade om vem som kunde lova högst elbidrag till svenska folket?

Att Jimmie Åkesson blev ruinerad när han tankade bilen i SD:s valfilm, och att V ville klippa elkablarna till kontinenten?

– Det är en mycket provinsiell debatt som förs i Sverige, säger Maria Strömvik, statsvetare vid Lunds universitet.

– De stora frågorna som vi alla vet behöver hanteras undviks. Vi har ett krig i Europa men vi pratar knappt om säkerhetspolitiken, om sanktionerna mot Ryssland och att vår ekonomi står och faller med den europeiska ekonomin.

Svenska valrörelser brukar sällan handla om sådant som utspelar sig utanför landets gränser. I år har debatten kretsat kring brottsligheten, energin och välfärden – och om hur svenskarna ska skyddas från eländet nere på kontinenten.

– Det är som om vi isolerar oss och försöker avskärma oss från de europeiska sammanhangen, säger Per Wirtén, författare och vänsterskribent.

Han menar att svenskarna sedan generationer präglas av en ”gåtfull vilja” att ställa sig utanför.

– Det är påtagligt i hur man diskuterat energikrisen i valrörelsen. Situationen i Sverige framställs som unik, trots att elpriserna är bisarra i hela Europa och alla vet att det i grunden beror på kriget mot Ukraina.

Ju mer integrerat Sverige har blivit i Europa, desto högre ljuder ledmotivet ”Sverige först”.

Det blev tydligt när de blänkande Sverige-

Tre bilder som kan illustrera den svenska valrörelsen: 1 En falukorv, 2 dyr bensin och 3 stigande elpriser. Däremot hade det inte inte varit lika lätt att bildsätta valet med bilder från krigets Ukraina, Natoövningar eller från EU:s högkvarter i Bryssel, där Sverige snart tar över ordförandeklubban. Landets politiker har riktat blicken inåt, mot Sverige.

märkena på politikernas kavajslag dök upp under pandemin, samtidigt som EU-flaggorna gick upp i rök. Sedan dess har debatten handlat om vad som är ”bäst för svenska folket”.

SD är det enda partiet i riksdagen som kallar sig för nationalistiskt, men är inte längre ensamma om att höja nationen till skyarna.

– Alltså är ni världens sämsta nationalister? undrade Magdalena Andersson i torsdagens partiledardebatt i TV4.

Anklagelsen riktades mot Jimmie Åkesson (SD) och hans hållning i vinster i välfärden. S var uppenbart nöjda med påhoppet och lade ut klippet på sociala medier.

Att vara nationalist var länge förknippat med stöveltramp och tyskt 1930-tal – nu har ordet plötsligt laddats med en mer positiv klang. Magdalena Andersson ägnade sitt Almedalstal åt att berätta om sin kärlek till Sverige. Det var en hyllning till doften av barrskog, att vi säger du till chefen och att också pappor är hemma med barnen, bland annat.

Kriget, krisen och de stigande elpriserna har eldat på den nya Sverigevurmen, men tendenserna fanns redan tidigare. Vissa minns Moderaternas kampanj från 2020 då Ulf Kristersson poserade i militärgröna kläder till texten ”Stärk gränsen – flyktingkrisen får aldrig upprepas”. Nu är parollen mjukare, men nationen är alltjämt i centrum: ”Nu får vi ordning på Sverige.”

Liknande löften på samma tema hörs från både höger och vänster.

Kristdemokraterna blickar inåt mot ”hjärtlandet”. De små svenska orterna och landsbygden ska räddas från den rödgröna regeringens härjningar. Miljöpartiet vill å sin sida rädda den fjällnära skogen och satsa på närodlad mat, bland annat. Och frågar man V vill de ha ”Sverigepriser” på el – även om det skulle strida mot EU-rätten.

Statsvetaren Henrik Ekengren Oscarsson har satt namn på alla riksdagsval sedan demokratins införande. Vi har bland andra haft Löntagarfondsvalet 1982 och Språktestvalet 2002.

Så vad blir rubriken nu när krig råder i Europa och ukrainarna slåss också för vår frihet?

”Elprisvalet”, föreslog han nyligen.

De rekordhöga elpriserna driver onekligen upp priset på falukorv och spär på oron för att de goda åren är förbi.

Men efter valdagen väntar också andra uppgifter. Den nya regering som tillträder ska ta Sverige in i Nato och från årsskiftet även hålla i EU:s ordförandeklubba, något som gått de flesta väljare obemärkt förbi.

– EU kommer att ha större betydelse för vad vi har i plånboken framöver än de högkostnadsskydd som partierna utlovar, säger den liberale debattören Johan Norberg.

Vad vet väljarna om vilka frågor partierna vill driva? Vad kommer nästa statsminister att säga när han eller hon ringer Natos generalsekretare Jens Stoltenberg – eller när EU:s ledare samlas för toppmöten i en hangar ute vid Arlanda?

–Sweden first?

Carl Bildt, tidigare moderat statsminister, varnande nyligen för att Sverige riskerar att uppfattas som ”kusinen från landet” när vi väl blivit medlemmar av försvarsalliansen.

Det är kanske ett snällt epitet.

Lina Lund
lina.lund@dn.se